

System, om hvilket man kan sige, at det vil gøre det Land stærkt, som formaar at bygge det først og stærkest op.

Naar jeg ser hen til de Bemærkninger, hvormed den højtærede Minister ledsagede Fremsettelsen af Lovforslaget her i Tinget, og endvidere de trykte Bemærkninger, der følger Forslaget, vil jeg sige, at vi fra vor Side helt og fuldt kan anerkende den Aand, hvori dette Forslag er fremsat, og vi vil gerne tilsige vor gode Medvirken til at løse det Problem, som er Baggrunden for Fremsettelsen; men efter de Udtalelser, jeg havde Lejlighed til at fremsætte under Finanslovens første Behandling, vil den højtærede Minister jo vide, at jeg ikke kan give min Tilslutning til den Form, hvorunder Forslaget søger at løse Spørgsmaalet. Det undrede mig noget i Gaar at høre Socialdemokratiets ærede Ordfører, det ærede Medlem Hr. Lundberg, udtale, at man regnede med det radikale Venstres Tilslutning til Forslaget helt og fuldt; det kan kun være Udtryk for, at det ærede Medlem først for sent har faaet Lejlighed til at følge hele denne Sags Udvikling, ellers vilde han vide, at han ikke kunde dette.

Naar jeg ser paa dette Forslag, er det for mig, som om Ministeren ved Udarbejdelsen af Forslaget ikke har formaaet at arbejde sig ud over de Standpunkter, som man meget naturligt maatte standse ved rundt om i Landene i Aarene 1918 og 1919, da man pludselig i Skæret af Revolutionen stod overfor at skulle skabe de Nydannelse paa dette Omraade, som Tiden krævede. Det var, naar man ser det hele i Sammenhæng, ikke underligt, at Bedriftsraadsinstitutionerne blev den Form, man foreløbig standsede ved. Man maa erindre, at i de forskellige Lande, hvor disse nye Systemer skulde udarbejdes, stod mægtige Fagorganisationer, og disse Organisationers fornemste Opgave paa det Tidspunkt maatte ganske naturligt blive at sikre, at det, der kom ud af Tidens Kaos, i hvert Tilfælde ikke sprængte Organisationernes Myndighed og Magt. Og man maa huske en anden Ting, at disse stærke Fagorganisationer rundt om i Landene maatte paa dette Tidspunkt kæmpe med dobbelt Front, dels mod det gamle Samfund, dels mod den stærkt voksende kommunistiske Bevægelse. Bedriftsraadsbevægelsen gav disse Fagorganisationer en Mulighed for at komme over denne Tid, en Mulighed for at hævde overfor Kommunisterne, at Bedriftsraadene indeholdt i Virkeligheden Muligheden for en meget hurtig Socialisering. Og samtidig følte man, at naar man sikrede sig den for-

nødne Tilknytning til Fagorganisationerne, kunde Bedriftsraadene komme til at betyde en yderligere Udvikling af Fagorganisationernes Magtstilling.

Men siden disse Tankers Udformning i 1918 og 1919 har Udviklingen gaaet sin Gang, og selv om Bedriftsraadene i visse Tilfælde, hvor de er indført, har gavnet Produktionen — og det tør jeg for mit Vedkommende ikke benægte, og jeg vil gerne i denne Forbindelse sige, at de Eksempler, som det ærede Medlem Hr. Drachmann og det ærede Medlem Hr. Slesbager nævnte i Gaar, var jo Eksempler, man med Flid tog fra de Omraader, hvor Kommunisterne havde haft Lejlighed til at misbruge Bedriftsraadssystemet —, men altsaa, selv om Bedriftsraadene under enkelte Forhold har kunnet gavne Produktionen, ses der dog ikke mere rundt om i Landene i samme Grad paa dette ensidige Raads-system som en i sin Helhed frugtbar Udvikling. Ogsaa indenfor Arbejderstanden rundt om i de forskellige Lande føler flere og flere fortrinsvis Skuffelse ved Resultaterne deraf. Jeg skal senere komme tilbage hertil, men det, jeg har villet give Udtryk her, er, at hele den Udvikling, der er foregaaet i de sidste 5—6 Aar, har den højtærede Minister ved sin Syslen med disse Problemer i for høj Grad lukket Øjnene for.

Den højtærede Minister udtalte ved Forelæggelsen af dette Lovforslag, at det nuværende Samfund har to store Grundfejl, den ene er den, at Produktionen er planløs, og den anden, at Arbejderne er skilt fra Produktionsmidlerne. Efter min Opfattelse er der ikke ringe Sandhed i, hvad den højtærede Minister her udtalte. Der lader sig paa mange Omraader i det nuværende Samfund paavise Planløshed i Samfundets Produktionsordning. Det ærede Medlem Hr. Slesbager bestred dette i Gaar og syntes at mene, at Kravet om mere Plan og Orden i Produktionen indeholdt Angreb paa Produktionsfriheden. Jeg tror, det er overordentlig farligt at antyde, at Kravet om større Plan og Orden paa Produktionsomraadet ikke skulde kunne forenes med Produktionsfriheden. Jeg tror tværtimod, at alle Venner af Produktionsfrihed maa hjælpe hinanden til at fjerne alle Forhold i det nuværende Samfund, der bidrager til at bringe Uorden og Kaos ind i det nuværende Produktionsliv. Formaar vi, der er Venner af Produktionsfriheden, ikke dette, er jeg bange for, at saa er Produktionsfriheden først alvorligt i Fare.

Saa fremt der skal komme Planmæssighed og Orden i et Frikonkurrencesamfund,